

ضرورت به کارگیری رویکرد تمدنی در گفت‌وگو سازی الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت^۱مسعود مطهری نسب^۲، محمد بیده‌ندی^۳

چکیده

هر کشوری در راستای گذار از وضعیت و مشکلات موجود و حرکت به سوی وضعیت مطلوب در آینده نیازمند یک کلان‌الگو برای پیشرفت است. از این رو جمهوری اسلامی ایران بیش از یک دهه در مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، به کمک اندیشمندان حوزه‌های مختلف، الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت را طراحی و تدوین و به جامعه علمی کشور ارائه کرده است. تمدن نوین اسلامی به عنوان هدف نهایی الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، نیازمند گفت‌وگو سازی تدریجی در سطح نخبگانی و عمومی است. گفت‌وگو سازی الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت مبتنی بر رویکرد تمدنی به مسائل، نیازها و آسیب‌های جامعه در وضعیت حاضر و آینده، پرداخته و در راستای آگاه‌سازی مردم و مسئولان مورد بحث و بررسی قرار داده است. بر همین اساس، در این پژوهش تلاش شده است، ضرورت به کارگیری رویکرد تمدنی در گفت‌وگو سازی الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت با استفاده از روش توصیفی - تحلیلی مورد تشریح قرار گیرد.

واژگان کلیدی: الگوی پیشرفت، رویکرد تمدنی، گفت‌وگو سازی، تمدن نوین اسلامی.

۱- مقدمه

در طول تاریخ، تمدن‌های بزرگ بر اساس ارزش‌های الهی، اصول معرفتی و عقلانی و همچنین به وسیله ابزارهای متنوع زندگی در وضعیتی امن تحت حمایت حکومت‌های قدرتمند شکل گرفته و تداوم یافته‌اند. «در پشت تمدن‌های بزرگ تاریخی یک دین [یا آیین مذهبی] نهفته است؛ مکتبی که نتواند فرهنگ‌ساز باشد نمی‌تواند فرهنگ را به تمدن تبدیل کند و کالبد عینی و فیزیکی به آن بدهد. فرهنگ اسلامی در دوره‌های مختلف تبدیل به تمدن شده است» (نجفی علمی، ۱۳۸۳: ۳۷). بر همین اساس، اکثر کشورها حفظ و بازسازی میراث فرهنگی و تمدنی خود را به عنوان عوامل هویت بخش در اولویت راهبردهای ملی خود قرار داده‌اند. الگوی پیشرفت، نسخه‌ای هویتی می‌باشد که مؤلفه‌های هویتی آن، از نوع هویت حاکم بر یک تمدن تبعیت می‌کند. (امرائی، ۱۳۸۸: ۴۲).

جمهوری اسلامی ایران نیز بیش از یک دهه است که در مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت به کمک اندیشمندان حوزه و دانشگاه و پژوهشگاه‌های تخصصی حوزه‌های مختلف، الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت را طراحی و به جامعه علمی کشور ارائه نموده است. بر طبق متن الگو، الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، معرف سیر کلی تحولات مطلوب ایران در عرصه فکر، علم، معنویت و زندگی بسوی تمدن نوین اسلامی ایرانی در نیم‌قرن آینده است. الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت در این راستا از اهمیت راهبردی در حوزه تمدن سازی اسلامی

۱. این مقاله مستخرج از رساله پسادکتری در دانشگاه اصفهان است.

۲. استادیار گروه معارف اسلامی دانشگاه اصفهان، نویسنده مسئول، masoudmotaharinasab@gmail.com

۳. دانشیار گروه فلسفه و کلام اسلامی دانشگاه اصفهان.